

بررسی وضعیت کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی تهران به منظور زمینه‌یابی ایجاد شبکه‌ی رایانه‌ای^۱

منیره منصوری^۲

مقدمه

کتابخانه‌های دانشگاهی به عنوان مراکز گردآوری و اشاعه اطلاعات علمی و نیز تأمین امکانات تحقیق برای پژوهشگران از اهمیت زیادی برخوردارند. کمبود بودجه دانشگاه‌ها و وجود مشکلات ارزی، مانع رشد اصولی مجموعه کتابخانه‌ها شده است. به منظور حل تنگنای موجود در رابطه با توسعه

مجموعه‌ها و روزآمد کردن آنها و سازماندهی مواد و نیز تأمین نیاز اطلاعاتی استفاده‌کنندگان در شرایط کنونی، همکاری همه جانبه کتابخانه‌ها ضرورت دارد.

"شبکه کتابخانه‌ها که در واقع صورتی از همکاری میان آنهاست از زمانی پدید آمد که کتابخانه‌ها کوشیدند، در ازای استفاده از امکانات یکدیگر، امکانات خود را در اختیار هم

بگذارند." (۱)

امروزه استفاده از رایانه باعث تحول و ایجاد شبکه‌های اطلاع‌رسانی گردیده است. (۲) از رایانه در کتابخانه‌های فراوانی می‌شود، از جمله در بخشهای فهرست‌نویسی، سفارشات، امانت و مرجع. رایانه امکان دستیابی سریع به اطلاعات مورد نیاز را در هر زمان امکان‌پذیر می‌سازد.

اهداف ایجاد شبکه عبارتند از: سهولت دسترسی به اطلاعات، جلوگیری از دوباره کاریها و اتلاف وقت نیروی انسانی، صرفه‌جویی در وقت و هزینه، اشتراک منابع، دریافت اطلاعات روزآمد، برقراری ارتباط بین متخصصان مراکز اطلاعاتی و استقرار بهترین روش برای توسعه جریان اطلاعات با بهره‌گیری از فن‌آوری.

"با کمک نهادهای عضو شبکه می‌توان معلوم داشت:

الف. چه چیزهایی موجود است؟

ب. آنچه هست کجاست؟

ج. چگونه می‌توان به آنچه هست دست یافت؟" (۳)

شبکه رایانه‌ای امکان برقراری ارتباط بین کتابخانه‌های مختلف را فراهم می‌سازد. برای رایانه‌ای کردن کتابخانه علاوه بر تهیه سخت‌افزار (شامل مجموعه دستگاههای فیزیکی رایانه) و تهیه نرم‌افزار (شامل مجموعه برنامه‌های کنترل‌کننده کار رایانه) نیاز به وجود کانال ارتباطی میان نقاط مختلف شبکه است.

ضرورت پژوهش:

در حالی که با استفاده از رایانه و فن‌آوری ارتباطات امکان همکاری گسترده و کارساز بین کتابخانه‌ها در قالب شبکه‌های اطلاع‌رسانی قابل تحقق است، مواردی از قبیل عدم وجود خط‌مشی در بودجه‌بندی کتابخانه‌ها، عدم آگاهی کتابخانه‌ها از مجموعه‌های یکدیگر و از مجموعه کل، عدم وجود سیاست مدون مجموعه‌سازی و کمبود پرسنل متخصص فهرست‌نویسی، وجود سیستم‌های مختلف فهرست‌نویسی از جمله مشکلاتی است که در کتابخانه‌های تابع دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران به چشم می‌خورد، که حاصل آن عدم ارائه اطلاعات کامل و به موقع به مراجعین است. لذا به نظر می‌رسد جهت استفاده بهینه از امکانات موجود و صرفه‌جویی در بودجه و جلوگیری از دوباره کاریها و

اتلاف وقت و نیروی انسانی در این کتابخانه‌ها، لازم است تا زمینه همکاری بین آنها در امر تهیه، گردآوری، سازماندهی و اشاعه اطلاعات فراهم شود. بدین منظور در این پژوهش وضعیت کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران به منظور زمینه‌یابی ایجاد شبکه رایانه‌ای مورد بررسی قرار می‌گیرد.

هدف پژوهش

تعیین وضعیت کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی تهران به منظور زمینه‌یابی ایجاد شبکه رایانه‌ای.

جامعه پژوهش را کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی تهران تشکیل می‌دهد مشتمل بر بیست‌وسه کتابخانه است. از این تعداد، یک کتابخانه مرکزی کتابخانه دانشکده‌ای و چهارده کتابخانه بیمارستانی می‌باشد.

ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه‌ای است که به صورت حضوری توزیع شده است و در موارد لازم توضیحات کافی داده شده است.

یافته‌های پژوهش

تعداد کل نیروی انسانی شاغل در کتابخانه‌های مورد بررسی اعم از کارمندان و مسئولان کتابخانه‌ها ۱۳۰ نفر است که از این تعداد ۲۳ نفر مسئول و ۱۰۷ نفر پرسنل شاغل می‌باشند. جدول شماره ۲ بیانگر آن است که بیش از نیمی از افراد جامعه در کتابخانه‌های دانشکده‌ای مشغول بکارند (۵۶/۰۷ درصد) و اکثریت جامعه تحصیلات غیرکتابداری دارند (۹۱/۶۷ درصد). همین جدول نشان می‌دهد که تقریباً $\frac{1}{5}$ از شاغلین با تحصیلات کتابداری در کتابخانه‌های بیمارستانی اشتغال بکار دارند.

در کل تعداد نیروی انسانی شاغل در کتابخانه‌های مورد بررسی به استثنای مسئولان، ۱۰۷ نفر است که ۹۷ نفر (۹۰/۶۵ درصد) از آنها را غیرکتابداران تشکیل می‌دهند.

جدول شماره ۳ حاکی از آن است که بیشترین گروه شاغلین با تحصیلات کتابداری مربوط به کارشناسان است که ۳ نفر از آنها (۶۰ درصد) در کتابخانه‌های دانشکده‌ای مشغول بکار می‌باشند. تنها ۱ نفر کارداران در یکی از کتابخانه‌های دانشکده‌ای اشتغال بکار دارد. در کل تنها ۱ نفر کارشناس ارشد

می‌باشد. همچنین تعداد کارشناسان ارشد شاغل در کتابخانه‌های دانشکده‌ای ۳ نفر و در کتابخانه‌های بیمارستانی ۲ نفر است. میزان تقریبی بودجه ریالی کتابخانه مرکزی بالغ بر صد میلیون ریال و میزان تقریبی بودجه ارزی این کتابخانه جهت سفارش متمرکز نشریات ادواری لاتین بالغ بر هشتصد هزار دلار است.

کتابداری در کتابخانه مرکزی و ۱ نفر در کتابخانه دانشکده‌ای شاغل می‌باشند. همچنین هیچ کدام از شاغلین کتابخانه‌های مورد پژوهش دارای درجه دکترای کتابداری نمی‌باشند. جدول شماره ۴ نشانگر آن است که تعداد کل مسئولان با تحصیلات غیرکتابداری بیشتر از مسئولان با تحصیلات کتابداری است و درجه تحصیلی ۵ نفر از مسئولان با تحصیلات کتابداری، کارشناسی ارشد و ۴ نفر کارشناسی

جدول شماره ۲: توزیع فراوانی نوع تحصیلات شاغلین کتابخانه‌های مورد پژوهش برحسب نوع کتابخانه

کتابخانه	مرکزی		دانشکده‌ای		بیمارستانی		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
کتابداری	۳	۳۳/۳۳	۵	۸/۳۳	۲	۵/۲۶	۱۰	۹/۳۵
غیرکتابداری	۶	۶۶/۶۷	۵۵	۹۱/۶۷	۳۶	۹۴/۷۴	۹۷	۹۰/۶۵
جمع	۹	۱۰۰	۶۰	۱۰۰	۳۸	۱۰۰	۱۰۷	۱۰۰

جدول شماره ۳: توزیع فراوانی مدرک تحصیلی شاغلین با تحصیلات کتابداری در جامعه پژوهش برحسب نوع کتابخانه محل کار آنها

کتابخانه	مرکزی		دانشکده‌ای		بیمارستانی		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
کاردان	۰	۰	۱	۲۰	۰	۰	۱	۱۰
کارشناس	۲	۶۶/۶۷	۳	۶۰	۲	۱۰۰	۷	۷۰
کارشناس ارشد	۱	۳۳/۳۳	۱	۲۰	۰	۰	۲	۲۰
جمع	۳	۱۰۰	۵	۱۰۰	۲	۱۰۰	۱۰	۱۰۰

جدول شماره ۴: توزیع فراوانی نوع تحصیلات مسئولان کتابخانه‌های مورد پژوهش برحسب نوع کتابخانه

کتابخانه	مرکزی		دانشکده‌ای		بیمارستانی		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
کتابداری	۰	۰	۳	۳۷/۵	۶	۴۲/۸۶	۹	۳۹/۱۳
غیرکتابداری	۱	۱۰۰	۵	۶۲/۵	۸	۵۷/۱۴	۱۴	۶۰/۸۷
جمع	۱	۱۰۰	۸	۱۰۰	۱۴	۱۰۰	۲۳	۱۰۰

با توجه به جدول شماره ۵ ملاحظه می‌گردد، بیشترین میزان تقریبی بودجه ریالی سالیانه در کتابخانه‌های دانشکده‌ای و بیمارستانی بالغ بر ۴۰ میلیون ریال و کمترین آن در این کتابخانه‌ها ۵ میلیون ریال است.

به طور کلی میانگین بودجه در کتابخانه‌های دانشکده‌ای و بیمارستانی ۱۸/۵ میلیون ریال و انحراف معیار آن ۱۲/۲ میلیون ریال می‌باشد.

همانگونه که جدول شماره ۶ نشان می‌دهد، به طور کلی بودجه سالیانه ۳۴/۷۸ درصد از کتابخانه‌ها با نیازمندیها مطابقت ندارد و بودجه سالیانه بیش از نیمی (۵۶/۵۲ درصد) از کتابخانه‌ها با نیازمندیهای آنها تا حدی مطابقت دارد.

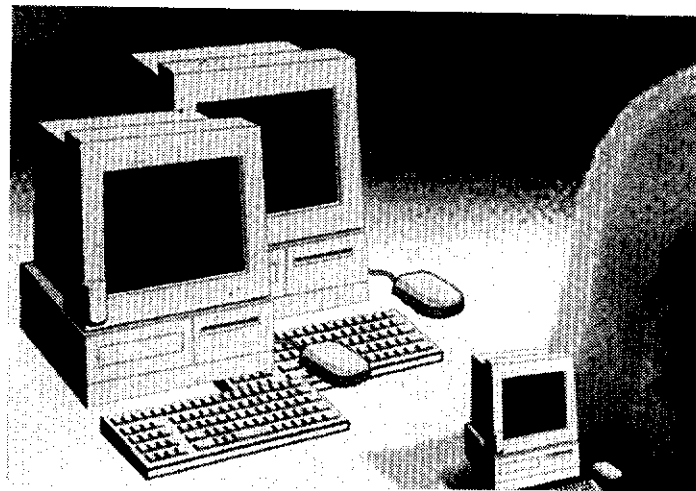
جدول شماره ۷ بیانگر آن است که در کل تعداد رایانه موجود در کتابخانه‌های مورد بررسی بیشتر از سایر تجهیزات (سخت‌افزاری) است، به طوری که تعداد

جدول شماره ۵: توزیع فراوانی میزان تقریبی بودجه ریالی کتابخانه‌های دانشکده‌ای و بیمارستانی تحت بررسی

نوع کتابخانه		دانشکده‌ای		بیمارستانی		جمع	
میزان تقریبی بودجه (برحسب میلیون ریال)	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد
۵	۰	۰	۱	۷/۱۴	۱	۴/۳۵	۱
۶	۱	۱۲/۵	۱	۷/۱۴	۲	۸/۷۰	۲
۸	۰	۰	۱	۷/۱۴	۱	۴/۳۵	۱
۱۰	۳	۳۷/۵	۳	۲۱/۴۳	۶	۲۶/۰۹	۶
۱۰/۵	۰	۰	۲	۱۴/۲۹	۲	۸/۷۰	۲
۲۰	۲	۲۵	۲	۱۴/۲۹	۴	۱۷/۳۹	۴
۳۰	۱	۱۲/۵	۱	۷/۱۴	۲	۸/۷۰	۲
۴۰	۱	۱۲/۵	۳	۲۱/۴۳	۴	۱۷/۳۹	۴
جمع	۸	۱۰۰	۱۴	۱۰۰	۲۲	۱۰۰	۱۰۰

جدول شماره ۶: توزیع فراوانی وضعیت مطابقت بودجه سالیانه با نیازمندیهای کتابخانه‌های مورد بررسی به تفکیک نوع کتابخانه

کتابخانه		مرکزی		دانشکده‌ای		بیمارستانی		جمع
وضعیت مطابقت	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
کاملاً مطابقت دارد	۱	۱۰۰	۱	۱۲/۵	۰	۰	۲	۸/۷۰
تا حدی مطابقت دارد	۰	۰	۵	۶۲/۵	۸	۲۷/۱۴	۱۳	۵۶/۵۲
مطابقت ندارد	۰	۰	۲	۲۵	۶	۴۲/۸۶	۸	۳۴/۷۸
جمع	۱	۱۰۰	۸	۱۰۰	۱۴	۱۰۰	۲۳	۱۰۰

بررسی وضعیت کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی
تهران به منظور زمینه‌یابی ایجاد شبکه رایانه‌ای

مورد بررسی اسکنر وجود ندارد، همچنین مودم و کارت شبکه در کتابخانه‌های بیمارستانی موجود نمی‌باشد و تنها در کتابخانه مرکزی معادل تعداد رایانه‌ها، کارت شبکه وجود دارد. یافته‌های بدست آمده در مورد تعداد فراوانی تجهیزات نرم‌افزاری نشان می‌دهد که تنها ۵ برنامه جامع کاربردی خاص فعالیت‌های کتابخانه در کتابخانه‌های دانشکده‌ای و ۱ برنامه در

رایانه موجود در کتابخانه مرکزی و کتابخانه‌های دانشکده‌ای و بیمارستانی به ترتیب ۵، ۲۰ و ۳ دستگاه است، در حالی که تعداد چاپگر موجود در این سه نوع دانشکده به ترتیب ۲، ۹، ۱ دستگاه و تعداد دیسک گردان به ترتیب ۱، ۱۱ و ۱ دستگاه می‌باشد. برطبق یافته‌های ... آمده در هیچ یک از کتابخانه‌های

جدول شماره ۷: آمار تعداد تجهیزات (سخت‌افزاری) موجود در کتابخانه‌های مورد بررسی

کتابخانه	مرکزی	دانشکده‌ای	بیمارستانی	جمع
تجهیزات سخت‌افزاری				
دستگاه رایانه	$\frac{۵}{۱۷/۸۶}$	$\frac{۲۰}{۷۱/۴۳}$	$\frac{۳}{۱۰/۷۱}$	$\frac{۲۸}{۱۰۰}$
دستگاه چاپگر	$\frac{۲}{۱۶/۶۷}$	$\frac{۹}{۷۵}$	$\frac{۱}{۸/۳۳}$	$\frac{۱۲}{۱۰۰}$
دیسک گردان	$\frac{۱}{۷/۶۹}$	$\frac{۱۱}{۸۴/۶۲}$	$\frac{۱}{۷/۶۹}$	$\frac{۱۳}{۱۰۰}$
مودم	$\frac{۱}{۳۳/۳۳}$	$\frac{۲}{۶۶/۶۷}$	$\frac{۰}{۰}$	$\frac{۳}{۱۰۰}$
کارت شبکه	$\frac{۵}{۶۲/۵}$	$\frac{۳}{۳۷/۵}$	$\frac{۰}{۰}$	$\frac{۸}{۱۰۰}$
فاکس	$\frac{۱}{۱۶/۶۷}$	$\frac{۴}{۶۶/۶۷}$	$\frac{۱}{۱۶/۶۷}$	$\frac{۶}{۱۰۰}$

کتابخانه مرکزی وجود دارد. کلیه کتابخانه‌های بیمارستانی فاقد هرگونه برنامه جامع کاربرد خاص فعالیت‌های کتابخانه می‌باشند و کلیه کتابخانه‌های مورد بررسی به شبکه‌های داخلی و خارجی دسترسی ندارند.

همانگونه که در جدول شماره ۸ مشاهده می‌گردد، مسئول کتابخانه مرکزی معتقد است، کلیه موارد ذکر شده در این جدول جهت پیوستن به شبکه رایانه‌ای لازم است. کلیه مسئولان کتابخانه‌های دانشکده‌ای به ضرورت وجود سخت‌افزار و خط ارتباطی ویژه شبکه اشاره نموده‌اند. همچنین مسئولان ۸۷/۵ درصد از کتابخانه‌های دانشکده‌ای وجود نرم‌افزار، بودجه کافی و آموزش رایانه به پرسنل را ضروری دانسته‌اند.

در کل اکثریت مسئولان (۹۵/۶۵ درصد) وجود سخت‌افزار را ضروری دانسته‌اند. و ۹۱/۳۰ درصد از آنها نیز ضرورت وجود نرم‌افزار، خط ارتباطی ویژه شبکه و آموزش رایانه به پرسنل را عنوان نموده‌اند. همچنین کمترین ضرورت

از دیدگاه آنها مربوط به همکاری کارکنان کتابخانه‌ها می‌باشد (۵۲/۱۷ درصد). مواردی همچون وجود متخصص رایانه و مدیریت نیز مورد نظر ۲/۳ از مسئولان.

جدول شماره ۹ حاکی از آن است که در کل ۳۹/۱۳ درصد از مسئولان کتابخانه‌ها، معاونت پژوهشی را (در صورت پیوستن به شبکه رایانه‌ای) به عنوان متولی امور پیشنهاد می‌نمایند.

جدول شماره ۱۰ بیانگر این موضوع است که بیش از نیمی (۶۲/۵ درصد) از مسئولان کتابخانه‌های دانشکده‌ای و بیش از ۲/۳ (۷۸/۵۷ درصد) از مسئولان کتابخانه‌های بیمارستانی مشکل احتمالی برای پیوستن به شبکه رایانه‌ای را کمبود بودجه می‌دانند.

در کل نزدیک به ۲/۳ مسئولان کتابخانه‌های مورد بررسی، مشکل احتمالی برای پیوستن به شبکه رایانه‌ای را کمبود بودجه ذکر می‌نمایند و کمترین موارد مورد اشاره مسئولان کتابخانه‌های تحت بررسی مربوط به اهمیت ندادن به کتابخانه

جدول شماره ۸: توزیع فراوانی دیدگاه مسئولان کتابخانه‌های مورد بررسی درباره موارد مورد نیاز برای پیوستن به شبکه رایانه‌ای

مسئول کتابخانه‌ها	مرکزی		دانشکده‌ای		بیمارستانی		جمع	
موارد مورد لزوم برای پیوستن به شبکه رایانه‌ای	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
سخت‌افزار	۱	۱۰۰	۸	۱۰۰	۱۳	۹۲/۸۶	۲۲	۹۵/۶۵
نرم‌افزار	۱	۱۰۰	۷	۸۷/۵	۱۳	۹۲/۸۶	۲۱	۹۱/۳۰
خط ارتباطی ویژه شبکه	۱	۱۰۰	۸	۱۰۰	۱۲	۸۵/۷۱	۲۱	۹۱/۳۰
بودجه کافی	۱	۱۰۰	۷	۸۷/۵	۱۱	۷۸/۵۷	۱۹	۸۲/۶۱
کتابداران آشنا با کاربرد رایانه	۱	۱۰۰	۵	۶۲/۵	۱۲	۸۵/۷۱	۱۸	۷۸/۲۶
آموزش رایانه به پرسنل شاغل در کتابخانه	۱	۱۰۰	۷	۸۷/۵	۱۳	۹۲/۸۶	۲۱	۹۱/۳۰
وجود متخصص رایانه	۱	۱۰۰	۵	۶۲/۵	۹	۶۴/۲۹	۱۵	۶۵/۲۲
همکاری کارکنان کتابخانه‌ها	۱	۱۰۰	۴	۵۰	۷	۵۰		
مدیریت	۱	۱۰۰	۴	۵۰	۷	۵۰		
همکاری بین اعضا	۱	۱۰۰	۴	۵۰	۷	۵۰		

جدول شماره ۹: توزیع فراوانی دیدگاه مسئولان کتابخانه‌های مورد بررسی در مورد متولی امر سرپرستی و برقراری ارتباط میان اعضاء شبکه در صورت پیوستن به شبکه رایانه‌ای

نوع کتابخانه متولی امر	مرکزی		دانشکده‌ای		بیمارستانی		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
معاونت پژوهشی	۰	۰	۳	۳۷/۵	۶	۴۲/۸۶	۹	۳۹/۱۳
شورای متشکل از مسئولان کتابخانه‌ها	۰	۰	۲	۲۵	۵	۳۵/۷۱	۷	۳۰/۴۳
شورای هماهنگی شبکه	۰	۰	۱	۱۲/۵	۲	۱۴/۲۹	۳	۱۳/۰۴
رییس کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد	۱	۱۰۰	۲	۲۵	۱	۷/۱۴	۴	۱۷/۳۹

جدول شماره ۱۰: توزیع فراوانی پاسخ مسئولان کتابخانه‌های مورد بررسی در مورد مشکلات احتمالی برای پیوستن به شبکه رایانه‌ای

نوع کتابخانه مشکلات احتمالی	مرکزی		دانشکده‌ای		بیمارستانی		جمع	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
کمبود بودجه	۱	۱۰۰	۵	۶۲/۵	۱۱	۷۸/۵۷	۱۷	۷۳/۹۱
کمبود تجهیزات	۰	۰	۴	۵۰	۸	۵۷/۱۴	۱۲	۵۲/۱۷
کمبود کتابدار آشنا با رایانه	۰	۰	۴	۵۰	۸	۲۷/۱۴	۱۲	۵۲/۱۷
کمبود فضای کافی	۱	۱۰۰	۱	۱۲/۵	۱	۷/۱۴	۳	۱۳/۰۴
عدم همکاری کتابخانه‌ها	۰	۰	۱	۱۲/۵	۲	۱۴/۲۹	۳	۱۳/۰۴
اهمیت ندادن به کتابخانه‌ها	۰	۰	۱	۱۲/۵	۱	۷/۱۴	۲	۸/۷۰
عدم اقدام جدی برای ایجاد شبکه	۰	۰	۱	۱۲/۵	۱	۷/۱۴	۲	۸/۷۰

نیاز به آموزش کاربرد رایانه به ۷۱ پرسنل شاغل در کتابخانه وجود دارد.

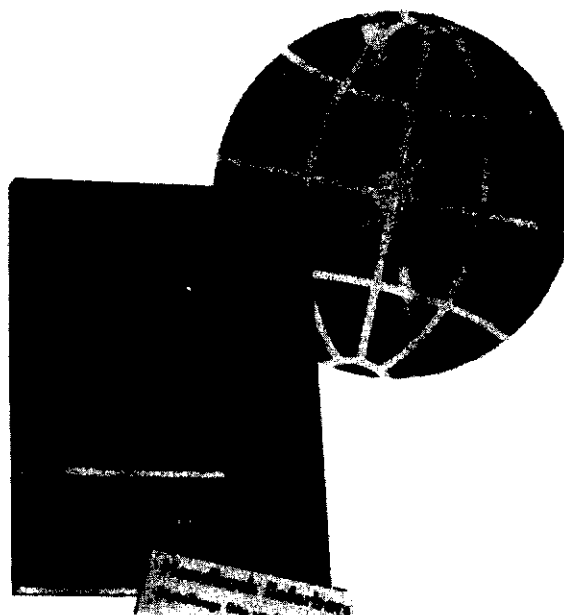
تنها ۴ کتابخانه اعلام داشتند که بودجه لازم برای پیوستن به شبکه رایانه‌ای را دارند و ۱۹ کتابخانه دیگر نیاز به تأمین بودجه را اعلام نموده‌اند.

تعداد رایانه مورد نیاز کتابخانه‌ها ۲ برابر رایانه‌های موجود و تعداد دیسک‌گردان و چاپگر مورد نیاز ۳ برابر دیسک‌گردانها و چاپگرهای موجود است.

و عدم اقدام جدی برای ایجاد شبکه می‌باشد (۸/۷ درصد). لازم به ذکر است پاسخ‌دهندگان می‌توانستند به بیش از یک مورد اشاره نمایند.

جدول شماره ۱۱ نشان‌دهنده این امر است که کتابخانه‌ها در تمام موارد نیاز به تأمین امکانات برای پیوستن به شبکه رایانه‌ای دارند و امکانات موجود به این منظور کافی نمی‌باشد. همین جدول نشان می‌دهد که نیروی متخصص مورد نیاز کتابخانه‌ها ۷/۵ برابر نیروی متخصص موجود است. همچنین

۲۰ کتابخانه اعلام نموده‌اند که نیاز به تهیه امکانات لازم برای دسترسی به شبکه داخلی را دارند و ۱۹ کتابخانه نیاز به دسترسی به شبکه خارجی را اعلام نموده‌اند، در حالی که ۴ کتابخانه دیگر جهت دسترسی به شبکه خارجی اعلام نیاز نکرده‌اند. همچنین ۲۰ کتابخانه نیاز به تهیه خط ارتباطی ویژه شبکه را اعلام داشته‌اند.

را نبرده‌اند. عدم ارتباط کتابخانه‌ها و در نتیجه عدم مبادله اطلاعات موجب می‌گردد تا کتابخانه‌های فوق دچار دوباره کاریها شوند و در نتیجه با هدر دادن بخشی از امکانات خود، از اجرای فعالیتهای مفید دیگر باز بمانند.

Amekuede در سال ۱۹۹۵ پژوهشی در رابطه با پروژه‌های اتوماسیون کتابخانه‌های دانشگاهی در کشور غنا با تکیه بر موانع موجود در این راه انجام داد. (۴) یافته‌های تحقیق در رابطه با موانع موجود بر سر راه اتوماسیون کتابخانه‌های مورد بررسی عبارتند از: مشکلات مالی و پرسنلی، مشکلات رفتاری، فقدان همکاری میان کتابخانه‌های دانشگاهی و مشکلات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری.

به نظر می‌رسد، کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی تهران به منظور ایجاد شبکه رایانه‌ای مشکلات زیادی مخصوصاً در زمینه نیروی انسانی متخصص، تجهیزات و بودجه دارند و

جدول شماره ۱۱: آمار کلی امکانات موجود و مورد نیاز در کتابخانه‌های مورد بررسی

نوع کتابخانه نوع امکان	کتابخانه‌های مورد بررسی	
	موجود	مورد نیاز
موارد مختلف	تعداد	تعداد
استخدام کتابدار متخصص	۶	۴۵
آموزش کاربر رایانه به پرسنل	۴۵	۷۱
تأمین بودجه مورد نیاز	۴	۱۹
دستگاه رایانه	۲۴	۴۶
دستگاه چاپگر	۱۲	۳۴
دستگاه اسکنر	۰	۱۷
دستگاه دیسک‌گردان	۹	۲۵
مودم	۵	۲۰
کارت شبکه	۱۰	۲۸
دستگاه فاکس	۴	۱۶
برنامه کاربردی	۸	۲۰
نرم‌افزار شبکه	۲	۱۴
دسترسی به شبکه داخلی	۲	۲۰
دسترسی به شبکه خارجی	۰	۱۹
تهیه خط ارتباطی ویژه شبکه	۳	۲۰

نتیجه‌گیری

از یافته‌های پژوهش حاضر چنین بر می‌آید که:
- کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی تهران از نظر نیروی انسانی در مضیقه می‌باشند.
- هیچ یک از کتابخانه‌های مورد مطالعه، بودجه مشخص و مستقلی ندارند و بودجه کنونی تکافوی نیازهای فعلی کتابخانه‌ها را نیز نمی‌دهد و مسؤولان کتابخانه‌ها بودجه را از اهم مشکلات خود برای پیوستن به شبکه رایانه‌ای می‌دانند.
- بیشتر کتابخانه‌های مورد مطالعه فاقد تجهیزات کافی برای پیوستن به شبکه رایانه‌ای می‌باشند. مشخص نبودن بودجه تا حد زیادی بر میزان تجهیزات موجود در کتابخانه‌ها مؤثر است.
- بیشتر کتابخانه‌های تحت بررسی کمترین بهره‌ای از فن‌آوریهای ارتباطی و روش دستیابی سریع به منابع اطلاعاتی

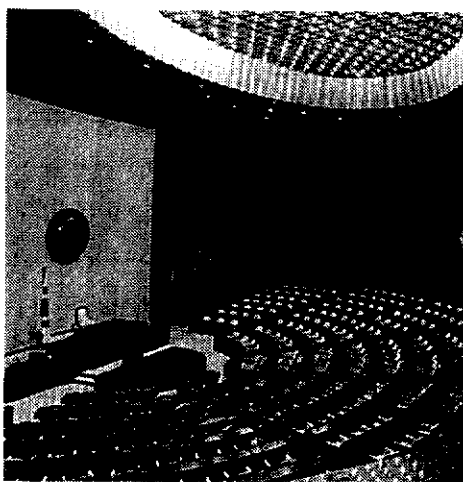

مآخذ

۱. آذرنگ، عبدالحسین. شبکه برای انتقال دانش فنی و حرفه‌ای. تهران: دبیرخانه شورای عالی هماهنگی آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، ۱۳۶۳.
۲. آذرنگ، عبدالحسین. طرح پیشنهادی شبکه اطلاع‌رسانی علمی و فنی کشور. تهران: مرکز اسناد و مدارک علمی، ۱۳۶۲.
۳. مسویا، جهانگواه. برنامه‌ریزی برای خودکار کردن کتابخانه‌ها در کشورهای در حال رشد، نگرش سیستمی. ترجمه رحمت‌اله فتاحی. فصلنامه پیام کتابخانه (۱) ۳ (بهار ۱۳۷۲). ص ۶۱.
4. Amekuede, J. O (1995) "Barriers to Successful University automation in Ghana with Particular reference to the Blam Library". in: International Information and Library Review, 27, 171 - 181.

یادداشتها

۱. برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد با عنوان "بررسی وضعیت کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی تهران به منظور زمینه‌یابی ایجاد شبکه رایانه‌ای" دفاع شده در سال ۱۳۷۶ در دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی.
۲. کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی.

برای برقرار ساختن یک شبکه رایانه‌ای میان کتابخانه‌های تابعه دانشگاه علوم پزشکی تهران ضرورت دارد مشکلات فوق برطرف گردند.

پیشنهادهای

الف. براساس یافته‌های پژوهش

- معاونت پژوهشی به عنوان متولی امر سرپرستی و برقراری ارتباط میان اعضاء شبکه رایانه‌ای (شامل کتابخانه‌های تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی تهران) تعیین گردد تا بتواند به نحو احسن زمینه ایجاد یک شبکه رایانه‌ای را فراهم سازد.

- تمهیداتی فراهم آید تا کتابخانه‌ها بتوانند برای پیوستن به شبکه رایانه‌ای بودجه مستقلی داشته باشند.

- تجهیزات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری مورد نیاز کتابخانه‌ها برای پیوستن به شبکه رایانه‌ای فراهم گردد.

- تسهیلاتی فراهم شود تا پرسنل شاغل در کتابخانه‌ها بتوانند در دوره‌های آموزشی مربوط به آشنایی با کاربرد رایانه شرکت نمایند.

- امکانات لازم برای جذب پرسنل متخصص کتابداری فراهم گردد.

- قرارداد همکاری میان کتابخانه‌های تحت پوشش دانشگاه علوم پزشکی تهران تهیه شود و به مرحله اجرا در آید.

ب. برای تحقیقات آینده

- انجام تحقیقی مشابه میان کتابخانه‌های دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران

- انجام تحقیقی مشابه میان کلیه کتابخانه‌های دانشگاه‌های کشور اعم از دانشگاه‌های علوم پزشکی و دانشگاه‌های وابسته به وزارت فرهنگ و آموزش عالی.